

[Finansministeren.]

blevet effektive. Der er meget langt igen, før bytteforholdet bliver, hvad man kunne kalde normalt, og vi vil derfor endnu i lang tid have store vanskeligheder på dette punkt. Men vendepunktet er altså nået — i hvert fald i denne omgang. Den fremtidige udvikling vil naturligvis afhænge af, om spændingen i verden vedligeholdes eller en afspænding kan finde sted.

Den påbegyndte bedring i bytteforholdet — svag, som den i øjeblikket er — er det første eksempel på de selvregulerende kræfter i det økonomiske liv, som regeringen henviste til ved forelæggelsen af kriseforslagene i november i fjor; men der er to andre betydningsfulde eksempler. Selve den dyrtid, som importprisernes stigning har fremkaldt, og som betyder, at landet indtil videre er blevet fattigere, har sammen med de gennemførte skatteforhøjelser medvirket til den begyndende nedgang i forbruget, som man kan spore på en række områder. Dette er ikke nogen behagelig udvikling, men det er en nødvendig konsekvens af landets situation, og den førte skattepolitik har altså virket hånd i hånd med den selvregulerende faktor, som den udefra kommende dyrtid har været. En tredje selvregulerende faktor er den kreditstramning, der automatisk er blevet følgen af selve den store merimport, som det dårlige bytteforhold har fremtvunget.

Når importen overstiger vore valutaindtægter, må importørerne købe mere valuta i nationalbanken, end eksportørerne sælger dertil; denne valuta må de betale med danske kroner, og derved går pengemængden ned. Det er jo i og for sig en naturlig ting, at en særlig stor import må beslaglægge en betydelig del af erhvervslivets likvide midler.

Der er grund til at understrege det fundamentale forhold, at den pengeknaphed, vi mærker i dag, således er en naturlig konsekvens af merimporten og den anspændte valutasituation. Den er jo i bladene ofte blevet fremstillet som resultatet af en særlig pengepolitik fra regeringens side. Dette er kun rigtigt i den forstand, at regeringen har ladet de naturlige kræfter udøve deres normale virkning på landets pengeforsyning. Vi har ikke forsøgt ved kunstige midler at modvirke den stramning, som altid i vor økonomiske historie er fulgt med en ugunstig betalingsbalance.

Det kan iøvrigt have sin interesse med et par tal at vise, ikke blot at det forholder sig, som jeg her har nævnt, men også, at dette er en udvikling, som er foregået både under

den foregående og under den nuværende regering.

Jeg har fra nationalbanken fået en opgørelse over forskydningen i denne banks valutastilling i de 19 måneder fra 1. januar 1950 til 1. august 1951. I den tid er nationalbankens valutastilling forringet med 408 mill. kr. Så meget har banken altså solgt i valuta udover valutaindtægterne — heri indbefattet Marshallhjælpen. Dette mersalg af valuta er finansieret ved træk på valutaeserver af forskellig art og på den europæiske betalingsunion.

Det viser sig nu, at nedgangen i landets samlede pengeforsyning i disse 19 måneder har udgjort 397 mill. kr., altså praktisk talt det samme beløb som nationalbankens mersalg af valuta. Med pengeforsyning forstås her seddelomløbet plus bankernes beholdning af skatkommerbeviser og af folioindskud i nationalbanken.

Man vil altså se, at pengemængden er formindsket praktisk talt i samme takt, som valutastillingen er forringet.

Hvis vi deler de 19 måneder op i to dele, nemlig 10 måneder under den foregående regering og 9 måneder under den nuværende regering, finder vi samme billede for begge disse to perioder. I de 10 måneder under ministeriet Hedtoft er valutastillingen forringet med 333 mill. kr., medens pengemængden er gået ned med 308 mill. kr.; i de 9 måneder under den nuværende regering er valutastillingen forringet med 75 mill. kr., og pengemængden er gået ned med 89 mill. kr. Som man ser, er bevægelsen blevet svagere, men stadig har de to rækker fulgt hinanden — valutastillingen og pengemængden —, det kan altså ikke være konsekvensen af noget nyt, som denne regering har fundet på.

Det kan iøvrigt påvises også længere tilbage i vor historie, at når valutastillingen var gunstig, det vil i praksis sige, når der kommer penge til landet, så var kreditmarkedet let og renten lav — omvendt når betalingsbalancen var dårlig. Det er også naturligt, fordi den stramme kredit jo netop har den mission — ubehagelig, men nødvendig — at lægge en dæmper på forbrug og investering, for at balancen kan rettes op igen.

Noget helt andet er, at i en periode, hvor kreditten således er stram, gælder det om, at de mest afgørende kreditbehov bliver dem, der fortrinsvis tilfredsstilles, medens mindre vigtige ting må gå ud. Det er derfor, regeringen ved forhandling med nationalbanken har opnået, at denne har genoptaget genbelåningen af byggelån. At nationalbanken har betinget sig, at dette ikke skulle medføre